

»Dušicu sam Bogu obečal,
Telo dragoj Domovini,
Srce pak međimurskoj zemlji,
tu, pri Muri, vu blizini!«

Miroslav VUK – Croata

(Mačkovec, 18. V. 1930. – Zagreb, 28. X. 2005.)

Prof. dr. sc. Juraj Kolarić

Bilo je predvečerje blagdana Svih Svetih, ponedjeljak, 31. studenoga 2005., u 18 sati. Nalazio sam se na putu za Zagreb iz Međimurja, gdje sam pohodio ovozemaljska zadnja počivališta naših preminulih. Zazvonio je mobitel i čule su se ganutljive riječi župnika iz Preloga, Tončka Hoblaja: »Umro je naš Lupus Croata!«

Bila je to kratka, i rekli bismo, mala vijest o smrti velikog čovjeka, prijatelja, muzikologa, pjesnika, pisca, slikara, glazbenika, skladatelja, profesora glazbe, zborovođe, školnika i kantora, sakupljača glazbenog blaga hrvatske sakralne i svjetovne popijevke, zaljubljenika u Međimurje i zadnjeg autohtonog međimurskog kajkavca, Miroslava Vuka – Croate!

Kada je Isus saznao za smrt svoga prijatelja Lazara, potresen, ostao je bez riječi, a onda su mu potekle suze. U ovom trenutku oprostaja od dragog prijatelja pustimo i mi suzama neka teku! Znakovito je da sam za njegov odlazak saznao vraćajući se iz Međimurja, za Miroslava Vuka najljepšeg i najdražeg kraja na svijetu. Otputovao je naš Lupus među zvijezde za koje je govorio da su samo u Međimurju tako sjajne i svijetle, tako nisko položene

i nagnute nad malog čovjeka, da se gotovo rukama dotaknuti mogu.

Ushićen ljepotom Međimurja govorio je, da je samo u Međimurju mogla nastati pjesma:

*Vuprem oči vu to nebo visoko,
tam ja vidim svetle zvezde igrajo.
Međimurje kako si lepo zeleno,
cvetičem si ti meni ograjeno!*

U jednoj od svojih mnogobrojnih pjesama nadahnutim međimurskim ljepotama zapisao je stihove koji sažimlju i njegovu oporuku, njegov testament »Dušicu sam Bogu obečal, Telo dragoj Domovini, Srce pak međimurskoj zemlji, Tu, pri Muri, vu blizini!«

Moje poznanstvo s Miroslavom Vukom bilo je dugotrajno, obostrano obogaćujuće i plodonosno. U našim mnogobrojnim susretima gotovo da smo se nadmetali željom i nastojanjem da naše Međimurje iščupamo iz anonimnosti i zatvorene provincijalnosti i da ga prenesemo na hrvatsku kulturnu pozornicu, kako bi ga svi mogli gledati i s nama zajedno u njemu uživati diveći se njegovim ljepotama. Zapisivao je tude tekstove, pisao svoje pjesme i pod njih strastveno potpisivao note. Molio je svoje mnogobrojne suradnike da divne i sadržajne tekstove, koje je

samo njemu svojstvenom marljivošću i upornošću skupljao, analiziraju, stavljaju u bogati povijesni, liturgijski i muzikološki kontekst. U tom nastojanju Miroslav je bio uporan i redovito bi svojom uvjerljivošću i prirođenom šarmatnošću uvijek postizao svoj cilj.

Lupus Croata sve je radio besplatno, a svu svoju malu mirovinu ulagao je u svoje knjige, pjesmarice i tekstove. Bio je neizmjereno zahvalan za svaku pruženu pomoć koja mu je omogućavala da otvori novi projekt u svojim muzikološkim istraživanjima. Na Lupusa se s punim pravom mogu primijeniti stihovi pjesnika Dragutina Domjanića:

*I če siromah sem,
vse drugom sem dal,
popevke i srce
i nebu mi žal.*

Putovao je desetljećima svojim starim, kašljucavim, ali – znao je govoriti – radohodajućim »fičekom«. S njim je obišao gotovo cijelu staro-hrvatsku europsku dijasporu skupljajući pjesme i tekstove hrvatske pučke glazbene baštine. Obišao je po nekoliko puta: Gradišće u Austriji, Hrvate u Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj i Rumunjskoj. Zbog čestih prelazaka

granice u razdoblju komunističkih vlastodržaca bio je osumnjičivan zbog špijunaže i kršenju propisa o iznošenju deviza, izlagao se svakovrsnim neugodnostima, a kad je ostao bez benzina svoja je putovanja nastavlja pješice sa zamotuljcima nota pod pazuhom.

Uvijek s pjesmom na usnama i s radošću u srcu, iako je boravio i živio u Zagrebu, sanjao je o svojem voljenom Međimurju. U dragom kraju »med Murom i Dravom« nalazio je svoja nadahnuća, utjehu, radost i svoje prijatelje, posebice svećenike, međimurske župnike, a napose franjevce u Čakovcu s kojima je ostao u trajnom prijateljskom odnosu do kraja svog života. Upravo u čakovečkoj franjevačkoj crkvi po prvi puta se okušao kao orguljaš, prvi puta je u životu zahvaljujući skladatelju i glazbenom pedagogu Miroslavu Magdaleniću, u jednoj crkvi sjeo za orgulje da bi postao i ostao nakon toga »vekovni školnik i kantor«.

Miroslav Vuk nije osnovao obitelj. Njegova obitelj bili su glazba, pjesma, njegovi prijatelji i njegovo Međimurje. Bio je vjernik, vezan za Katoličku Crkvu, ne krhkim nitima, već lancima! Bio je pravednik koji je živio od vjere i za vjeru! Uvijek je bio radostan i raspjevan, pa čak i u bolesti, kada je osjećao da ga napuštaju njegove tjelesne snage. Bio je »hodajuće Evandjelje«. Njegovim odlaskom u vječnost naša je pjesma postala siromašnija, a međimurska »popevka« još tužnija!

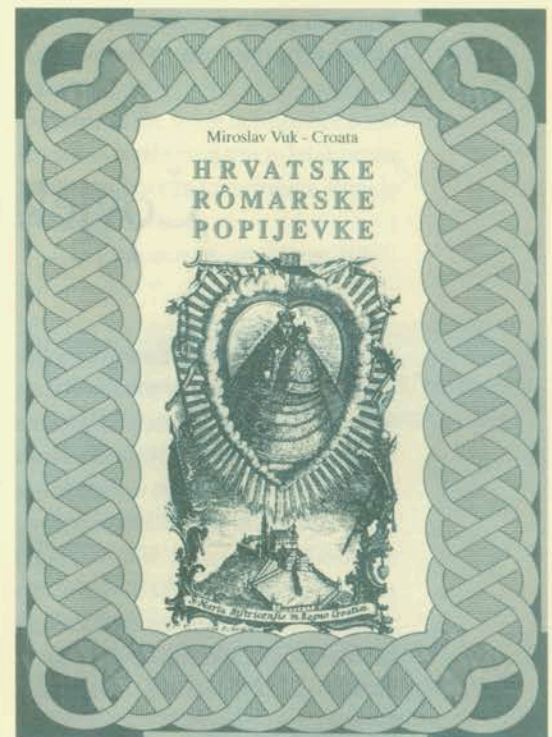
Lupus Croata je bio velik u malom. Kao mladi suradnik legendarnog etnomuzikologa Vinka Žganca nastavio je – usudujem se tvrditi – nadmašio Žgančevo djelo! O tome svjedoče njegove objelodanjene pjesmarice, mnogobrojni svesci njegovih sabranih narodnih, svjetovnih i crkvenih popjevaka, njegove knjige o međimurskim kantorima, njegove

harmonizacije i njegovo veliko muzikološko blago koje je tijekom svog života ljubomorno skupljao i još ljubomornije čuvao. To se posebice odnosi na neobjavljenu pjesmaricu Matije Kellemina, iz 1772. godine, pjesmarice Jurja Sokola iz Kotoribe pisane između 1880-1890. godine i tzv. »Duhovne pisme« Filipa Vlahovića Kapušvara iz 1737. godine. Uspoređujući njegov rad s djelom Vinka Žganca usudujem se izreći tvrdnju, da je prvi još za života primio mnoga priznanja, pohvale i nagrade, a Miroslavu Vuku je sve to bilo uskraćeno. Zbog toga tom dragom čovjeku i stručnjaku, neumornom nesebičnom radniku, dugujemo puno, ne samo mi već i budući naraštaji koji će, nadam se, proučavati njegovo djelo i nadahnjivati se njegovom neponovljivom osobom.

Moj ovozemaljski oproštaj s Miroslavom Vukom dogodio se zapravo već 18. lipnja ove godine, kada je, ne našavši me kod kuće, ostavio na porti Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa, na Kaptolu 29, zadnju svoju knjigu pripremljenu za tisak pod naslovom: »Hrvatske romarske popevke«, ispisane na 390 stranica. Na prvoj stranici knjige napisao je svojim poznatim krasopisom i »cifrastim« slovima: S posebnim zadovoljstvom darujem ovo glazbeno pjesničko crkveno blago, koje je svjedok naše vjere postojanja, s iskrenom željom da koristi Tebi kojemu na srcu leži tisućljetno glazbeno stvaralaštvo našega naroda, koji je uza sve bure i oluje sačuvao svoju vjeru i svoje ime. U to ime od srca k srcu! Miroslav Vuk-Croata«. U post scriptum je dodao u sočnoj međimurskoj kajkavštini: »Ako negde(r) nekaj ne štima, molim, ispravi! Ja već nesem imel moči, ar srce me već dva meseca muči, a čutim da bum išel tam, pojti nam je kam! Tvoj Lupus!«

Tako je završilo hodočašće velikog hrvatskog romara Miroslavu Vuka – Croate!

Miroslav Vuk, zaljubljen u izvoru hrvatsku pučku popijevku, na svojim mnogobrojnim hodočašćima najbolje je i najdublje od svih naših dosadašnjih sakupljača narodnih popijevaka, bilo svjetovnih bilo crkvenih, osjetio svu dubinu, ljepotu i smisao sakralne pučke popijevke koja je osmišljavala život malog hrvatskog čovjeka od hrvatskog Međimurja do Hrvatskog Gradišća, od Crne Gore, Bosne i Hercegovine do Slavonije, od Hrvatskog Primorja i Istre do Mađarske i od Zagreba do Moravske. Svojim zbirkama hrvatskih popijevaka na hrvatskom kajkavskom, čakavskom i štokavskom jeziku, Miroslav Vuk postao je naš najveći »lutajući hodočasnik« i najzaslužniji hrvatski muzikolog XX. i XXI. stoljeća koji je svojim djelom sačuvao veliko hrvatsko blago, koje bi bez njegove skrbi propalo ili bilo zaboravljeno. Lupus Croata je potrošio

pola stoljeća svoga života putujući i marljivo bilježeći popijevke iz raznih hrvatskih krajeva i iz hrvatske dijaspore, a zatim ih je puna dva desetljeća sređivao i proučavao te svestrano analizirao njihov sadržaj i njihove muzikološke karakteristike. Zbog toga je Miroslav Vuk još za života sebi postavio trajni i nerazoriv spomenik, a bezbrojnim hrvatskim naraštajima ostavio obvezu da nastave tamo gdje je on stao.

Miroslav Vuk, vječni »hrvatski rômar« otišao je na svoje posljednje hodočašće u vječnost i zaustavio se na svojem zadnjem rômarskom odredištu u nebu, gdje sada s hrvatskim hodočasnikom iz Danteeve »Božanske predstave« govori: »Gospodine moj, Isuse Bože, takvo li je dakle lice Tvoje« (XXXL, pjevanje – Raj) Saznavši za smrt Nikole Zrinskoga u Kuršanečkom lugu, 18. studenoga 1664. godine, Katarina Zrinski zapisala je u svoju pjesmaricu »Plači Međimorje!« Mi danas s razlogom plačemo opraštajući se od Miroslava Vuka, ali ne plačemo

kao oni koji nemaju nade – kako nas tješi apostol Pavao u poslanici Solunjanima (1Sol 4,13) – već kao oni koji vjeruju da se život Kristovim vjernicima ne oduzima, nego samo mijenja!

Hvala Miroslavu Croati za sve što nas je s njim povezivalo, za sve što je za nas učinio, za sve što je hrvatskom narodu ostavio i za to što nas je zadužio da mu budemo trajno zahvalni.

Hvala dragi Lupuse! Opraštajući se od Tebe u ime svojih Međimurki i Međimuraca iz Zagreba okupljenih u Zavičajnom društvu »Međimurje«, čiji si Ti bio jedan od najuglednijih članova i rado viđeni prijatelj, kao i u ime Tvojih prijatelja svećenika i najbližih suradnika, želim Ti, uz pozdrav »Doviđenja u nebu«, obećati, da ćemo Tvoje besmrtno djelo čuvati, na što nas obvezuje i zadnje Tvoje neobjavljeno djelo, na koje se mogu primjeniti stihovi Dobriše Cesarića iz njegove »Pjesme mrtvog pjesnika«:

*Moj prijatelju, mene više nema,
al nisam samo zemlja, samo trava,
jer knjiga ta što držiš je u ruci
samo je dio mene koji spava!*

Spavaj, Lupuse Croata dragi, snivaj i počivaj do uskrsnuća u svojoj voljenoj međimurskoj zemlji »štera ima dušu«, kako je Međimurje nazvao pjesnik iz Draškovca Ivan Sokač. Tvoje besmrtno djelo ostat će s nama trajno, podsjećajući nas na jednog izvanrednog, neponovljivog čovjeka, umjetnika, pjesnika, glazbenika i nadasve dragog prijatelja, koji je hodao zemljom Hrvatskom čineći dobro!

Hvala Ti Mirek Croata! Počivaj u miru Božjem, a međimurska gruda, dobra i draga, o kojoj si tako lijepo govorio, pjevao i pisao, i za koju si se tako djelotvorno zalagao, neka Ti bude »lefka« do uskrsnuća, kada ćemo se, vjerujemo, ponovno sresti i zapjevati, kada više ni suza, ni boli, ni smrti neće biti!

U Čakovcu, 4. studenog 2005.

Čovjek stvoren za teška vremena

Prof. dr. sc. Zvonimir Bartolić

Zivotni put istaknutoga hrvatskoga etnomuzikologa i glazbenoga pisca Miroslava Vuka Croate – od kojega se danas opraštamo – bio je od samoga početka trnovit, pun teških iskušenja, samoodricanja pa i šikaniranja i to u vlastitom gradu i vlastitom zavičaju. Pripadao je onom naraštaju hrvatskih intelektualaca koje su u životu sustizali ratovi, okupacije, šikaniranja i progoni.

Rođen je u Mačkovcu 18. svibnja 1930. u skromnoj seljačkoj obitelji. U svojem rodnom mjestu polazi pučku školu, dok nižu gimnaziju polazi u Čakovcu. Nakon završetka niže gimnazije pokušao se upisati na učiteljsku školu u Čakovcu, ali mu je rečeno da »socijalističkom društvu nisu potrebni orguljaši.« Već od ranih godina pokazivao je glazbenu darovitost, navlastito ljubav prema kraljici instrumenata – orguljama.

Nakon nemogućnosti da školovanje nastavi u Čakovcu, odlazi u Zagreb gdje se uz pomoć hrvatskoga skladatelja Miroslava Magdalenića – tada ravnatelja glazbene škole u Zagrebu – upisuje najprije u srednju glazbenu školu, a onda i na Muzičku akademiju. Probijajući se kroz život i školujući se u velikoj bijedi, morao je često za nasušan kruh obavljati najteže poslove da bi uspio završiti srednju glazbenu školu i Muzičku